МЕДИЧНА ГАЗЕТА УКРАЇНИ 14-15, 20.04.2012

СЕРГІЙ КОМІСАРЕНКО: «ЗАМІСТЬ ХАОСУ – ВЗАЄМОДІЯ»

Про те, що заважає ефективній боротьбі з інфекційними захворюваннями в Україні, – наша розмова з директором Інституту біохімії імені О.В. Палладіна НАН України, академіком НАНУ та НАМНУ, доктором біологічних наук, професором, головою Комісії з біобезпеки та біологічного захисту при РНБО України Сергієм Комісаренком.

– Боротьба з інфекційними захворюваннями сьогодні виходить на рівень національної безпеки?

– Біобезпека завжди була надзвичайно важливою або й вирішальною складовою національної безпеки. І йдеться не лише про боротьбу з такими особливо небезпечними інфекціями, як холера, чума тощо. Мова йде і про подолання соціально небезпечних хвороб – туберкульозу, ВІЛ/СНІДу, вірусних гепатитів. Неефективна ж боротьба з інфекційними захворюваннями становить біозагрозу суспільству. Епідемія свинячого грипу 2009 року – тому свідчення. Ми спостерігали повну безпорадність вітчизняної санепідслужби, як, власне, і керівництва МОЗ, яке не знало, що в тій ситуації потрібно робити. Хоча позитивні приклади виважених дій спостерігалися в окремих областях, але в цілому панувала паніка замість спланованих і скоординованих професійних дій.

– Чи може почуватися в безпеці країна, яка не має власної зброї проти інфекцій?

– Певна річ, що ні. В Україні відсутня імунобіологічна промисловість – ми не маємо власного виробництва вакцин, діагностикумів для запобігання, виявлення і боротьби з ІХ. Хоча, за рекомендаціями ВООЗ, кожна країна повинна мати власну імунобіологічну промисловість, адже в кожного народу є характерні особливості «національного» імунітету, чутливість чи нечутливість до інфекційних збудників, як і своєю чергою – існує різна чутливість цих збудників до антибіотиків чи противірусних препаратів.

– І годі очікувати якихось змін?

– Потрібно працювати над тим, щоб ці зміни відбулися. На жаль, ми не завжди здатні навіть прийняти руку допомоги. Свого часу, у 2005 році, було укладено угоду між міністерством оборони США та МОЗ України, де США обіцяли допомогти розбудувати нашу санепідслужбу. Зокрема, планувалося створення Центральної референс-лабораторії, підвищення рівня оснащення всіх обласних СЕС, навчання медперсоналу. Але хаос із безперервними змінами керівництва МОЗУ і некомпетентність

завадили реалізації наміченого. Угода потроху виконується, але у значно меншому масштабі і менш ефективно. Натомість ми спостерігаємо: у той час як інфекційна захворюваність в Україні зростає, санепідслужба скорочується. Це знову ж таки призведе до хаосу.

– Чи все залежить від медичних служб?

– Принаймні вони є головними, хто відповідає за боротьбу з ІХ. Водночас існує багато інших відомств, які повинні піклуватися про недопущення біозагроз – Міноборони, митний контроль, прикордонні служби, Міністерство транспорту, МВС, Державна пенітенціарна служба. На жаль, різні відомства і структури не спілкуються між собою, використовують різні методи, обладнання, фахівців різного рівня підготовки. Тому вкрай необхідно створити хоча б віртуальну мережу взаємодії лабораторій усіх цих відомств, щоб вони мали миттєвий доступ до джерел інформації, обмінювалися нею, щоб їхні лабораторії були однаково стандартизованими, використовували такі самі прилади, методи. В Україні потрібно створити потужну систему з виявлення інфекційних недуг, відповідну інформаційну базу і службу постійної взаємодії із ВООЗ у питаннях інфекційної безпеки.

– На все це потрібні немалі кошти...

– Певні речі потребують фінансування, деякі заходи обмежаться незначним вкладанням коштів. Візьмімо для прикладу Кубу, яка в умовах політичної та економічної блокади зуміла розбудувати в себе чудову медичну службу і біотехнологічну промисловість. Якщо це - пріоритет для держави, все вдасться. Наприклад, створення власних імунобіологічних підприємств може відбуватися за рахунок змішаного державно-приватного капіталу, тобто держава допомагатиме приватному капіталу, зокрема пільговим оподаткуванням, забезпечуватиме гарантовану закупівлю продукції впродовж 3-5-ти років тощо. Адже інвесторам потрібні гарантії повернення інвестицій, а якщо будемо продовжувати купувати вакцини за кордоном, інвесторів не зацікавимо. Водночас державна політика заохочення інвестицій і підтримки вітчизняного виробника повинна йти пліч-о-пліч із суворим контролем за якістю такої продукції.

– А чи готова сказати вагоме слово наука?

– Вона своє слово сказала – нині існують надсучасні методи діагностики інфекційних захворювань, які дають змогу практично миттєво визначити збудника хвороби або його чутливість до того чи того препарату. В Україні ж і досі користуються методами «посіву», який дає результат через 1-2 тижні – за цей час хворий може померти, одужати або інфікувати багатьох людей. Вітчизняна наука також спроможна стати рушієм прогресу в питанні боротьби з інфекційними хворобами, але до науковців держава практично не звертається, ми
нікому не потрібні, бо наукові дослідження потребують фінансового супроводу.